ประโยค ๑ - ๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักขระ มี..... คือ.....ฯ

ข. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ..... เรียกว่า อวรรค เพราะ.....ฯ

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ในสระสนธิ อาเทโส มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

ข. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์นั้น แบ่งออกเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา ฯ แบ่งเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

ฆ. สัพพนามคืออะไร ฯ

ง. ปาโต, อปฺเปว นาม แปลว่าอย่างไร ฯ เป็นนิบาตบอกอะไร ฯ

๔. บุรุษในอาขยาต มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ จงเขียนวิภัตติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู ฯ

๕. กิริยากิตก์ คือ ตุฏฺโฐ, อารพฺภ แปลว่าอย่างไร ฯ สำเร็จรูปมาจากอะไร ฯ จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

ก. สุเขน ภริยตีติ สุภโร ฯ

ข. ชานาตีติ ญาตา ฯ

ค. อาวสนฺติ เอตฺถาติ อาวาโส ฯ

๖. สมาสเช่นไร เรียกว่า ลุตตสมาส และอลุตตสมาส ฯ พนฺธนมุตฺโต (สตฺโต), สมณปฏิญฺญา เป็นสมาสอะไร จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ฯ

๗. ในชาตาทิตัทธิต และวิภาคตัทธิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ สากุณิโก ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดูด้วย ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑ - ๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักขระ มี ๖ คือ กณฺโฐ คอ, ตาลุ เพดาน, มุทฺธา ศีรษะก็ว่า ปุ่มเหงือกก็ว่า, ทนฺโต ฟัน, โอฏฺโฐ ริมฝีปาก, นาสิกา จมูก ฯ

ข. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ล ว ส ห ฬ อำ เรียกว่า อวรรค เพราะไม่เป็นพวกเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด ฯ

๒. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ในสระสนธิ อาเทโส มี ๒ คือ แปลงสระเบื้องหน้า ๑ แปลงสระเบื้องหลัง ๑ ฯ

ข. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์ ๕ คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑ อาคโม ๑ ปกติ ๑ สญฺโญโค ๑ ฯ

๓. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์นั้น แบ่งออกเป็น ๓ คือ นามนาม ๑ คุณนาม ๑ สัพพนาม ๑ ฯ

ข. นปุ่งสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ ฯ

ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าสังขยา ฯ แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ๑ ปูรณสังขยา ๑ ฯ

ฆ. สัพพนาม เป็นชื่อสำหรับใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำๆ ซากๆ ซึ่งไม่เพราะหู ฯ

ง. **ปาโต** แปลว่า เช้า เป็นนิบาตบอกกาล ฯ **อปฺเปว นาม** แปลว่า ชื่อแม้ไฉน เป็นนิบาตบอกปริกัป ฯ

๔. บุรุษในอาขยาต มี ๓ คือ ประถมบุรุษ ๑ มัธยมบุรุษ ๑ อุตตมบุรุษ ๑ ฯ ได้เขียนวิภัตติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมา ดังนี้

ปรสฺสปทำ

	เอก.	**พหุ.**
ป.	ตุ	อนฺตุ
ม.	หิ	ถ
อุ.	มิ	ม

๕. กิริยากิตก์ คือ **ตุฏฺโฐ** แปลว่า ยินดีแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก ตุสฺ ธาตุ ในความยินดี ต ปัจจัย ธาตุมี สฺ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ฏฺฐ ลง สิ ปฐมาวิภัตติ สำเร็จรูปเป็น ตุฏฺโฐ ฯ

อารพฺภ แปลว่า ปรารภแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก อา บทหน้า รภฺ ธาตุ ในความเริ่ม ตูนาทิ ปัจจัย คือ ตูน ตฺวา ตฺวาน อุปสัคอยู่หน้า แปลงปัจจัย ทั้ง ๓ เป็น ย ธาตุมี ภ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุ เป็น พฺภ สำเร็จรูปเป็น อารพฺภ ฯ

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัย มาดังนี้

ก. (ผู้ใด) อันเขาเลี้ยงได้โดยง่าย เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้อันเขาเลี้ยงได้โดยง่าย ฯ เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ข ปัจจัย ฯ

ข. (ผู้ใด) ย่อมรู้ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้รู้ ฯ เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ตุ ปัจจัย ฯ

ค. (ภิกษุ ท.) ย่อมอาศัยอยู่ ในประเทศนี้ เหตุนั้น (ประเทศนี้) ชื่อว่าเป็นที่อาศัยอยู่ (แห่งภิกษุ ท.) ฯ เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ณ ปัจจัย ฯ

๖. สมาสที่ท่านลบวิภัตติเสียแล้ว เรียกว่า ลุตตสมาส, สมาสที่ท่านยังมิได้ลบวิภัตติ เรียกว่า อลุตตสมาส ฯ

พนฺธนมุตฺโต (สตฺโต) เป็น ปัญจมีตัปปุริสสมาส วิเคราะห์ว่า พนฺธนา มุตฺโต พนฺธนมุตฺโต (สตฺโต) ฯ

สมณปฏิญฺญา เป็น สัมภาวนบุพพบท กัมมธารยสมาส วิเคราะห์ว่า สมโณ (อหํ) อิติ ปฏิญฺญา สมณปฏิญฺญา ฯ

๗. ในชาตาทิตัทธิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม, อิย, กิย ฯ ในวิภาคตัทธิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ธา, โส ฯ

สากุณิโก ลง ณิก ปัจจัย ในตรตฺยาทิตัทธิต ฯ วิเคราะห์ว่า สกุเณ หนฺตฺวา ชีวตีติ สากุณิโก ฯ
